

Mna Simelane | Modulasetulo wa Khansele
Private Bag x3015 | Randburg 2125, South Africa
Mogala: +27 12 429 2554 (Mongwaledi wa Khansele) | imeile:
sakhis@unisa.ac
.za
www.unisa.ac.z
a

**MNA S SIMELANE, MODULASETULO WA
KHANSELE**

**YUNIBESITHI YA AFRIKA
BORWA**

MOLAETŠA WA KAMOGELO

**MOLETLO WA LETŠATŠI LA MATSWALO LA
UNISA LA BO-145**

**ZK MATTHEWS GREAT HALL, KHAMPHASENG YA
MUCKLENEUK**

4 MOSEGAMANYE 2018

Yunibesithi ya Afrika e bopa bokamoso bja tirelo ya bomotho

Ke a leboga Mosepetšamodiro

Baeng ba ba hlomphegago, barena le
bahumagadi

Ke ka mediro ya go swana le wo, ge sehlongwa se eba le mengwaga ye

145, moo rena bao bjale re lego karolo ya sona re ikwago re itumetše kudu gore bjale rena ka kgonthe re eta pele mokgatlo wo o lekilwego wa thuto gape wo bohlale, woo o tšwelago pele go hema, go phela, go bopa bokamoso le go aba tirelo go botho. Ka nnete e tloga e le maitemogelo a boikokobetšo gape a go laetša go ba karolo ya meketeko ya letšatši la matswalo la Unisa bo 145. Ke ka boikokobetšo gape go lemoga bohlokwa bja letšatši la matswalo la bo 145 bjalo ka ge le sepelelana le matswalo a mengwaga ye lekgolo a Nelson Mandela; alumni ya Unisa.

Ka go hlompha bophelo le bohwa bja Madiba, le ka baka la ditlogo tša ka Afrika Borwa le kontinente ya Afrika re nyaka go keteka mengwaga ye 145 ka go boeletša molaetša wa Nelson Mandela, gore le ge tiro ya gago e ka ba ye nnyane bjang, keteka ka go fetola lefase bakeng sa bokaone, bjalo ka ge Nelson Mandela a bego a dira ka gona ka mehla.

Ga go na pelaelo ka mogopolong wa ka gore motheo wo wa mengwaga ye 145 woo Unisa o o ketekago lehono ke sešupo sa kutollo, diteko, ditshotlego, diphenyo le dikgotlelelo.

Unisa ke karolo ya leeto le letelele le go ya ka kgopolo ya yunibesithi ka kakaretšo. Ke swanetše go gatelela gore diyunibesithi ke karolo ya dihlongwa tše tše bohlokwa tša go dirwa ke motho tše ka mehla di lego ka fase ga šedi ye ntši go tšwa setšhabeng le tigelo ya tsholo, le ge e le gore ga go na yo a ka e nyakago goba a ratago gore e tsoge e bile gona. Diyunibesithi, go swana le dihlongwa ka moka tše bohlokwa tša go dirwa

ke batho, le tšona ka mehla di ba kotsing ya “go thopa ” ke dihlopha tša go fapafapana — go tloga ka motsemogolo go ya go mmušo. Setšhaba le baithuti ba nyaka go “thopa” diyunibesithi.

Ka gona, mola yunibesithi e swanetšego go arabela go dinyakwa tša bakgathatema ba go fapafapana, e swanetše gape go efoga go dira bjalo ka tšhupaphefo yeo ka sedumedi e arabelago go phefo ye nngwe le ye nngwe yeo e fokago. Go na le dinako tšeo ka tšona diyunibesithi di swanetšego go eta pele setšhabeng taodišo ye e theilwego setšhabeng mo go kgoboketšeng dinyakišišo tša maemo a godimo mola di obamelago ditšhaba tša tšona tša go fapafapana.

E be e tloga e le ka moya woo gore Unisa e ikgafile go dira gore batho ba fihlelela dinyakwa tša sehlongwa sa thuto ya godimo, sa go bulelwa batho ka moka, seo rena lehono re se bitšago thuto ya go bulelwa batho ka moka ya elektroniki (ODEL). Go bao mmušo wa kgethologanyo o bego o tšewa o le kotsi le go batšhošetši le go bao ba ilego ba golegwa dikgolegong tša go swana le Robben Island — Unisa e ba amogetše bjalo ka baithuti le batho gomme ya ba abela ka lenyora la tsebo le thuto. A re lebogišeng Unisa ka mošomo wo o kgahlišago wo. Re ikana go tšwela pele go ba le tlhokomelo, go arabela le go direla batho.

UNISA e tloga e le yunibesithi ye kgolo kudu yeo e ikgantšhago ka go ba legae la baithuti ba 350 000. Re ikgantšha ka go ba karolo ye kgolo ka go oketša nepo ya phihlelelo ya baithuti ba bantši. Re bone kgolo ye e

thabišago ka mohuta le dipalopalo tša motheo tša baithuti. Re tšwela pele go hlohleletša le go godiša palo ya baithuti bao ba tšwelelago go tšwa go thuto ya sekontari le go lebelela thuto ya theko ya fase gape ye e fihlelelwago ke batho ya godingwana. Godimo ga moo, re bone koketšego ya palo ya baithuti bao ba sa šomego gomme ba nyakago menyetla ya thuto ye kaone. Se se lokišetša ka bobedi Unisa le mmušo wa rena go akanya tlhohlo yeo e lebanego le se.

Bjalo ka Khansele, go šoma mmogo le Senate le ba taolo ya Unisa, re leka ka maatla go dira gore sehlongwa se segologolo se sa thuto ya godingwana se phele le go phela gabotse mola se phethagatša taolelo ya sona. Re ikana go netefatša gore:

- protšeke ya rena ya mogopolo le thuto ke ya maemo a godimo gape a maleba
- baithuti ba rena ba na le maitemogelo a kaone a kabo ya ditirelo a kaone gomme ba ikgantšha ka katlego go ba ka Unisa
- re tšwela pele gomme ka mehla re itsinkela ka pela ka mabaka a phetolo, boithomedi le go sepetša dilo pepeneneng go utolla mekgwa ye mefsa ya go tseba, dikakanyo tše diswa le dikwešišo tše diswa tša maatla le taolo

Tona, ke swanetše go bolela gore rena ka Unisa re tšea ditlhohlo tša bjale tše di aparetšego lekala la ya godimo ka Afrika Borwa e le bohlokwa kudu eupša e sego ka mokgwa wo mobe woo o tlogo dira gore e be bofelo bja

yunibesithi.

Ga go bjalo; re e tšea bjalo ka tlhohlo yeo kgahlanong le yona re elwago ka yona go laetša ge eba re ka kgona go hlatloga ka tshwanelo ka go yona gomme re e amogela bjalo ka sebaka sa go tlatša tlhamoleswa ya sehlongwa sa rena sa go kgahliša.

Re sehlongwa seo se ikgafilego go Afrika ya kgonthe ka maitshwaro a mabotse mola re phadišana lefaseng ka bophara. Re ka no ba re le sehlongwa sa mathomo sa thuto ya godimo ka Afrika Borwa seo se bego se sa tšhabe ditsošološo tša phedišo ya bokoloniale le Boafrikafatšo. Ke ka lebaka leo re ikgantšhago ka go ba legae la *Annual Decoloniality Summer School* yeo e diregilego pele ga mokgatlo wa *Rhodes Must Fall* le *Fees Must Fall* — ka lebaka la gore dipotšišo tša toka ya leago ka mehla di phela di re ama.

Ka 2016, UNISA e ile ya thomana le tshepedišo ya diphetogo tšeo di fihlilego sehloeng go Wekšopo ya Diphetogo ya Khansele ka Phato 2017 tšeo di bego di akaretša bakgathatema ka moka ka Unisa. Diphetogo di phela di le ka godimo ga lenaneo la rena. Re akantše lenaneo leo le hlagišago go ba le sebete ga Unisa, boikgafo le tshepo ya go latelela nako ya rena ye e fetilego ya mathata le bokamoso bja go belaetša. Ka go dira dilo tše ka moka re hlohleleditšwe ke tsebo ya gore disenthara tša rena tša dinyakišišo tša Afrika ye e Kopanego (Pan African) le dihlongwa di tsebiša phethagatšo ya rena ya maano ya Unisa, maano le dipholisi.

Ga go na pelaelo ka mogopolong wa ka gore ge re kopanya dikgahlegelo tša go swana bjalo ka lapa la Unisa go tšwetša pele le go kaonafatša tirelo ya baithuti, ga go na seo se ka re thibelago. Mocketeko wa matswalo a 145 o tla re dumelela go ikgafa gape go hlola mokgwa wa go emela phišego mabapi le seo Unisa e se emetšego, gomme ka mo tshepedišong ye re tla hlola Yunibesithi ya yeo e lego sehlongwa sa maemo a godimo sa go lebanywa go tirelo le go batho.

E reng gape ke tšee sebaka se go leboga boetapele bja peleng (maloko a Khansele, Bakhanseliri le Batlatšabakhanseliri) gammogo le boetapele bja bjale bakeng sa go dira mošomo wo o kgahlišago wo. Mekgwa le ditshepedišo di tšere nako.

E re ke rume ka go boeletša mantšu a Motlatatšamokhanseliri wa Unisa Pulong ya Semmušo ya ngwaga wa thuto wa 2018 ka Dibokwane moo o begilego gore: “2018 ke ngwaga phethagatšo ye maatla ya maano a rena ao re dumelelanego ka wona le melaotshepetšo”. Gomme ka kgonthe ke dumelelana le yena. Legatong la “Maunisa” ka moka le bakgathatema ka moka bao ba lego mo lehono, e bang le nna ge re lakaletša Unisa katlego ya ngwaga wa matswalo wa bo 145!

Ke a leboga